

Tulevaisuuden kaupungit ja
muuttuva ilmasto

–

Näkökulmia
kirjallisuudentutkimuksesta

Lieven.ameel@tuni.fi

2.6.2021

- Aluksi
- Kirjallisuus: ei viestintä vaan ratkaisujen raamit
- Kirjallisuuden tulevat kaupungit:
 - miten hahmottaa tulevaisuuden kaupunkien infrastruktuureja, yhteisöjä, kieliä
 - miten hahmottaa polkuja kohti mahdollisia tulevaisuuksia
 - miten hahmottaa toimijuutta, nyt ja tulevaisuudessa
 - miten hahmottaa, mitä on menetettävää
- Lopuksi

Aluksi

- Lieven Ameel
- HY: väitöskirja Helsingistä kirjallisuudessa (1890-1940)
- TY: TIAS -projekti: rantakaupungit kriisissä: Antwerpen, Helsinki, New York 1990-2020.
- TaY: yleisen kirjallisuustieteen yliopistolehtori
- <https://blogs.helsinki.fi/urbannarratives/>

SRS

LIEVEN AMEEL

Helsinki in Early Twentieth-Century Literature

Urban Experiences in Finnish Prose Fiction 1890–1940

LIEVEN AMEEL

The Narrative Turn in Urban Planning

PLOTTING THE HELSINKI WATERFRONT

ROUTLEDGE RESEARCH IN PLANNING AND URBAN DESIGN

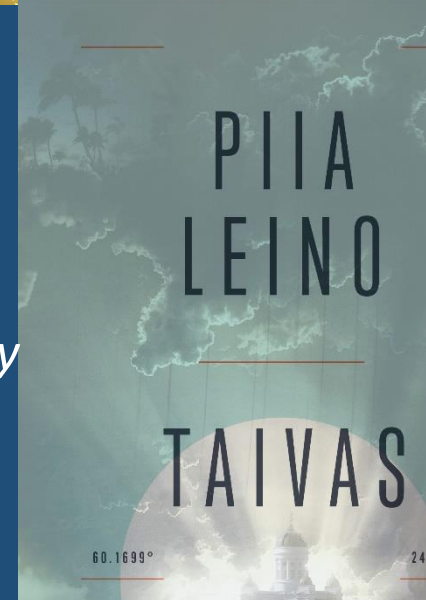
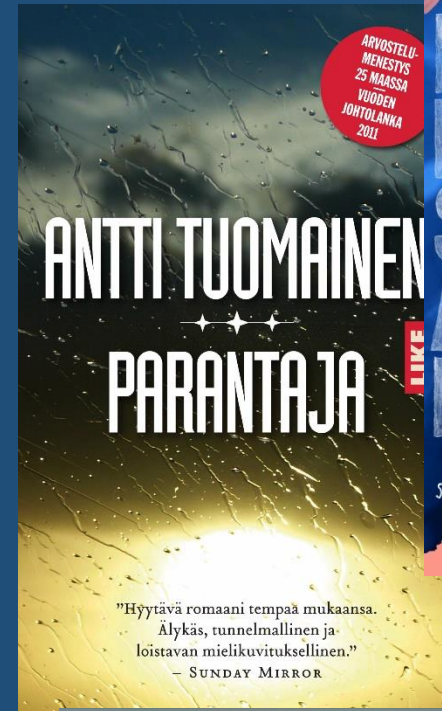

Kirjallisuus: ei viestintä vaan ratkaisujen raamit

- Kulttuuriset representaatiot: tapa ymmärtää ja jäsentää maailmaa
- Tarjoaa raamit, joilla tietty yhteisö voi hahmottaa mahdollisia tulevaisuuksia ja omaa toimijuutta suhteessa tulevaan
- Tapa, jolla kerrotaan mahdollisista tulevaisuuksista ohjaa miten hahmotetaan konkreettisia ratkaisuja ja toimenpiteitä
- Muuttuva ilmasto, energiakäänteen haasteet -> vaatii myös syviä kulttuurisia muutoksia

Tulevaisuuden kaupungit kirjallisuudessa

- ...
- Pirkko Lindberg: *Berenikes hår* (2000)
- Risto Isomäki: *Sarasvatin hiekkaa* (2005)
- Teemu Kaskinen: *Sinulle yö* (2009)
- Antti Tuomainen: *Parantaja* (2010)
- Annika Luther: *De hemlösas stad* (2011)
- Emmi Itäranta: *Teemestarin kirja* (2012)
- Elina Hirvonen: *Kun aika loppuu* (2015)
- Esa Mäkinen: *Totuuskuutio* (2015)
- Risto Isomäki: *Haudattu uhka* (2016)
- Piia Leino: *Taivas* (2018)
- Anders Vacklin & Aki Parhamaa: *Beta – Sensored Reality* (2018)
- ...

Miten hahmottaa tulevaisuuden kaupunkien infrastruktuureja, yhteisöjä, kieliä

- “Talojen ensimmäisistä kerroksista on luovuttu hallitusti kuluneen vuosisadan aikana. Alimmat kerrokset on nyt vahvistettu kestämaan merivettä ja aaltoja. ... Taloa ympäröi puulaituri ...
- Aistin suolaisenraikkaan merituulen, jota maustaa paistetun kalan tuoksu. Tänään tuuli käy lännestä, keskustasta, joten ilmassa helkkyy myös vahva viherpolttoaineen leimahdus. Talomme laiturilla istuu kaksi vanhaa naista ongella. He hörppivät kaakaota ja juttelevat niitä näitä oopperasta ja uusimmista videopeleistä. Se on täällä arkipäivää. Onhan tämä kaupunki synnyttänyt useita vuosisadan merkittävimmistä säveltäjistä ja pelikirjoittajista.
- ... voin hypätä suoraan Helsingin seudun vesiliikenteen bussiin.”
- (Vacklin & Parhamaa: *Beta* 20) (Helsinki 2118)

Hahmottaa tulevaa: Miltä se näyttää + miltä se tuntuu

- 1. mahdollisen (materiaalisen, sosiaalisen, poliittisen) infrastruktuurin tuntuma
- 2. “miltä tuntuu” elää tietyssä mahdollisessa maailmassa / tulevaisuudessa

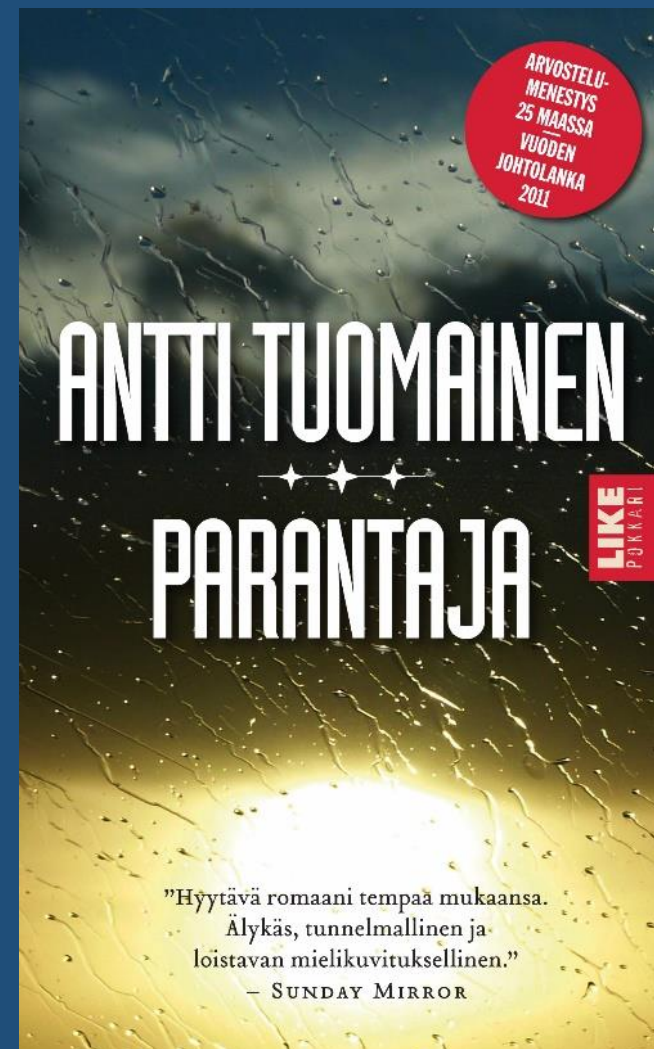
Miten hahmottaa polkuja kohti mahdollisia tulevaisuuksia

- Antti Tuomainen: *Parantaja* (2011): tapahtumahetki n. 2020,2030-luvulla.
- Kivinokka 2010-luvulla: Ekotehokkaat lilliputtitalot saavat ensimmäiset asukkaat
- Esa Mäkinen: *Totuuskuutio* (2015)
- Hiilikrediitti
- Piia Leino: *Taivas* (2018)
- Vanhusten hoidosta luopuminen

Miten hahmottaa toimijuutta, nyt ja tulevaisuudessa

- ”Kumpi olisi valintani: täysi varmuus siitä, että pahin on tapahtunut, vai tämä hetki hetkeltä kiihtyvä pelko? Nopea romahdus vai hidas jäytävä mureneminen?
- Horjahdin väistöliikkeen voimasta, heräsin omille teilleen karanneista ajatuksistani ja nostin katseeni.
- Keltamustat liekit löivät kävelysillan kannatinpylvääseen törmänneestä pakettiautosta Sörnäisten rantatiellä. Auto näytti katkenneen keskeltä ja halasi pylvästä kuin kerjäävä rakastaja. **Yksikään ohi ajavista autoista ei hidastanut vauhtiaan saati pysähtynyt:** ne vaihtoivat lennossa uloimmalle kaistalle ohittaakseen palavan auton mahdollisimman kaukaa.” (Tuomainen: *Parantaja* 9)

Miten hahmottaa, mitä on menetettävää

- Turvaverkot, yhteiskunnallinen vakaus, oikeusvaltion turva...
- >> vuoden 2021 mahdollisuus vaikuttaa, myös tulevaisuuteen

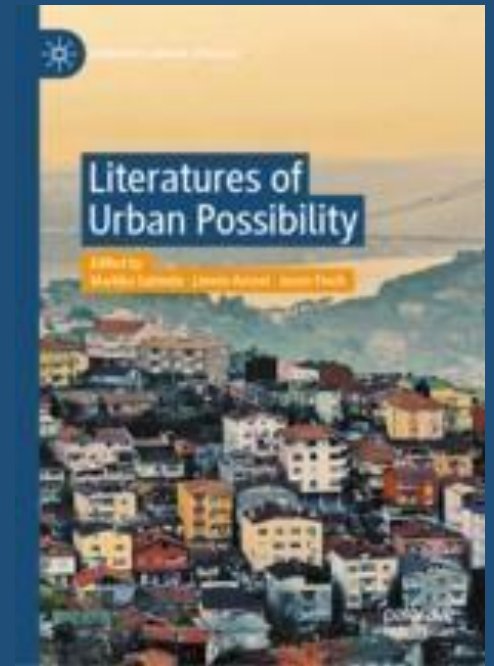
Kaupunki kirjallisuudessa: aina osa laajempaa kehystä

- ilmastoon liittyvien, moraalisten, poliittisten, henkilökohtaisten tai kollektiivisten valintojen kontekstointi tietyn hahmon, juonen ja lajin avulla
- Nuorten romaani ja kasvutarina (ks. *Beta*) -> kasvu vastuulliseksi yhteisön jäseneksi
- Rikosdraama (*Parantaja*) -> kertomus tiedosta ja vastuusta

Lopuksi

- Kirjallisuuden tulevaisuuden kaupungit:
Miltä se näyttää + miltä se tuntuu
- Mitä, jos? – niin henkilökohtaisella kuin globaalilla tasolla
- Kerrotut tulevaisuusvisiot: ei viestintä vaan ratkaisujen raamit
- Tulevaisuusvisiot kertovat ennen kaikkea TÄSTÄ AJASTA, sen haasteista ja mahdollisuuksista

KIITOS!

- Lisää aiheesta:
- “Rising Towers, Rising Tides: Competing Visions of the Helsinki Waterfront in Planning and Fiction.” In Markku Salmela, Lieven Ameel & Jason Finch (eds.): *Literatures of Urban Possibility*. London: Palgrave, 2021, 45-64.
- Lieven.ameel@tuni.fi
- <https://blogs.helsinki.fi/urbannarratives/>